

Η ΠΑΛΗΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τὴν 28 'Ιουνίου 1970
καὶ ὥραν 22.30 - 23.00

Τὴν ἐκπομπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ Δ Ε Ν Α Ρ Δ Ο Υ.

723

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καμμιά φορά Γιάνγκο μου ἀγαπητέ, φυλλομετρῶντας καὶ διαβά-
ζοντας παλαιὰ βιβλία, βρίσκει κανεὶς κάτι λέξεις πού φαί-
νονται παράξενες καὶ ὅμως εἶναι λογικές...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὁ πρόλογος πού μοῦ κάνεις σημαίνει ὅτι κάτι καινούργιο
θ' ἀνακάλυφες πάλι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καινούργιο ὄχι, παλαιό εἶναι, μὰ πάντως εἶναι κάτι πού ἔμετς
τό ἀγνοοῦσαμε. Ξέρεις πῶς λέγανε τὴν φανέλλα ἑκατὸ χρόνια
πρὶν στὴν Ἀθήνα ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν φαντάζομαι νά εἶχε ἄλλο ὄνομα, γιατί λέξεις ἐλληνικὴ
γιὰ τὴν φανέλλα δέν πρέπει νά ὑπάρχη. Ξέρω ὅτι τὴν ἔχομε
πάρει ἀπὸ τὴν φραντσέζικη : φ λ α ν ν έ λ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σωστό εἶναι αὐτό, γιατί οἱ ἀθηναῖοι ἔμποροι φέρνανε κυρίως
ἀπὸ τὴν Μασσαλία ἐμπορεύματα καὶ χρησιμοποιοῦσανε τίς γελλι-
κές λέξεις ἐλληνοποιημένες. Πάντως, γιὰ τὴν ἱστορία τῶν λέ-
ξεων ἔς σημειωθῆ ὅτι ἡ γαλλικὴ φλαννέλ' δέν εἶναι παρά ἀπο-
μίμησις τῆς ἀγγλικῆς φ λ ά ν ν ε λ. Φαίνεται πῶς τὸ ὕφασμα
αὐτό, τῆς μάλλινης φανέλλας κυρίως, τό κατεσκευάσαν πρῶτοι
οἱ ἐγγλέζοι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καλὰ μὰ δέν πρόκειται ν' ἀναπτύξομε ἐδῶ τὴν ἱστορία τῆς φα-
νέλλας μὰ νά ποῦμε πῶς τὴν ἀποκαλοῦσανε οἱ παλαιοὶ ἀθηναῖοι
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ακου το λοιπόν : Π ε ρ ι θ ω ρ ά κ ι ο ν...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ~~Πῶς~~ Πῶς τό εἶπες ; Περιθωράκιον ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Τό ξέρω αυτό. Καί θυμάμαι καί μερικές μεταφράσεις ξένων όνομάτων πού είχα γίνει πολύ κωμικές. Λόγου χάριν ό γερμανός ποιητής Σίλλερ, είχε αποδοθεί στά έλληνικά : Σχίλλερος... ό γάλλος ποιητής Βικτόρ Ούγγώ, είχε ματεβληθεί σέ Νικηφόρο Ούγιο... άπόμη καί ό Σαίξπηρ, τυπωνότανε σέ προγράμματα θεάτρων σαν... Σ α κ ε σ π ή ρ ο ς !...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Αυτά κάνανε οί λογιώτατοι του περασμένου αιώνας. Έπειδή είχε αρχίσει ή δημοτική νά επιβάλλεται, μερικοί φιλόλογοι μέ επί κεφαλής τόν Γεώργιο Μιστριώτη, καθηγητή του Πανεπιστημίου πιάσανε τήν αντίθετη άποψη : Τόν λογιωτατισμό. Καί έγιναν τόσο πολύ σχολαστικοί πού είναι γνωστό καί αυτό τό άνέκδοτο πού θα σου πω τώρα. Κάποτε έγινε μιά φασαρία έξω από τό σπίτι του Μιστριωτη καί ό σοφός καθηγητής έσκυφε από τό παράθυρο νά κοιτάξη τί είχε γίνει. Όταν επέστρεψε στους φοιτητές πού τούς έκανε φροντιστήριο, τούς ειπε χαμογελώντας : Ούδέν τό σπουδαϊον. Ό γενειοφόρος 'Ιωάννης ό κεραμεύς διέρχεται...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Γενειοφόρος 'Ιωάννης ό κεραμεύς... έ, κατάλαβα. Ό μπάρμπα Γιάννης ό κανατάς περνούσε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

'Ακριβώς. Καί ό σοφός έλληνιστής δέν καταδεχότανε νά τόν αποκαλέση χυδαϊστί : μπάρμπα Γιάννη κανατά. Ό Γιάννης έγινε 'Ιωάννης καί ό κανατάς , κ ε ρ α μ ε ύ ς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Μάλιστα. Καί ό μπάρμπα έγινε γενειοφόρος, έπειδή Ιταλικά μπάρμπα είναι τά γένεια. Καί φυσικά, ένας θεός πού ήτανε πρόσωπο σεβαστό, είχε γένεια καί τά παιδιά, τά άνίφια του τόν φωνάζανε : μπάρμπα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Όμως μιά καί θυμηθήκαμε τόν μπάρμπα Γιάννη τόν Κανατά ή τό κεραμέα, θ' άξιζε νά ξαναθυμηθούμε έλλη μιά φορά τό περιλάλητο τραγουδι του πού τό λέει τόσο χαρακτηριστικά ή Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Μπέρμπα Γιάννη μέ τίς στάμψους...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό μεγάλο γλέντι ἔγινε όταν ἔνα σατυρικό περιοδικό τοῦ 1880 ἐδημοσίευσε μετάφρασι τοῦ μπέρμπα Γιάννη τοῦ κανατᾶ κατὰ Μιστριώτην, ὅπως ἔλεγε. Διάβασέ την Γιάννη γιατί ἀξίζει νά τήν ἀκούσουνε καί οἱ σύγχρονοι ἀθηναῖοι :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Γενειοφόρε Ἰωάννη μετά τῶν σῶν ἀμφορέων

ὡς καί τῶν ὑδριῶν

~~καί σοῦ ὄφθαλμοῦ καί τῶν ὀφθαλμῶν~~

οἱ σοί ὄφθαλμοί, ὑγείαν ἐχέτωσαν...

Καί ὕστερα παρακάτω : Πρόσεχε μή σέ τυλίξῃ καμμιά ὄμορφη κυρά - καί σοῦ φάῃ τό γαῖδοῦρι καί σοῦ μείνη ἡ οὐρά... ὁ μεταφραστής ἔγραφε :

Νοῦν ἔχε Ἰωάννη, μή ὠραία τις δέσποινα

-ἐμπλέξῃ σε καί τόν σόν ὄνον ἐσθίουσα, τόν κέρκιον σοί

ἐγκαταλείφει...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτά κἀνανε καί διασπιδάζανε οἱ παλαιοί ἀθηναῖοι. Φαντάσου λοιπόν τί ἔγινε όταν ὁ περίφημος Γιάννης Ψυχάρης ἐκήρυξε τήν γλωσσική ἐπανάστασι μέ τό ἔργο του : Τό Ταξίδι. Σκέψου ὅτι ὁ Ψυχάρης βρῆκε ἀμέσως ὀπαδοῦς, ἰδίως ἄλλους τοῦς νεαροῦς τότε ποιητάς πού ἐπειδή εἶχανε μακρυά μαλλιά, ὁ κόσμος τοῦς ἔβγαλε : μαλλιαροῦς καί τήν γλῶσσα τοῦ Ψυχάρη τήν ἀπεκάλεσε μαλλιαρή.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἔχω διαβάσει κάπου ὅτι ὁ Ψυχάρης στήν σύγχρονή του γλῶσσα δέν ἀνεγνώριζε τά τριτόκλιτα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς. Δέν δεχότανε μέ καν'να λόγο νά λέμε : Ὁ Παρθενῶν - τοῦ Παρθενῶνος καί ἤθελε νά λέγεται : Ὁ Παρθενός - τοῦ Παρθενοῦ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί ἔγινε δέν περιγράφεται . Ἡ σάτυρα ὠργίωσε εἰς βάρος τοῦ Ψυχάρη. Καί καθημερινά τοῦ δημιουργοῦσαν λέξεις νέες φανταστικές λέξεις φυσικά.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βέβαια, αφού θυμάμαι κι'εγώ απόρη μερικά παραδείγματα. Λέγανε λόχου ψάριν οί αντίπαλοι του Ψυχάρη ότι πρέπει νά αλλάξη ή γλώσσα τών διδασκτικῶν βιβλίων καί νά γίνη ψυχαρική. Παραδείγματος χάρι ν, στήν 'Ιστορία ο Κωνσταντῆος ο Παλαιολόγος θά 'πρεπε νά λέγεται ψυχαρικά : Κωσταντῆς ο Παλιουκβέντας... Παλαιολόγος - Παλιο - κουβέντας... Οί νεκρικοί δι'άλογοι του Δουκιανου νά λέγωνται : Κουβεντολόϊ πεθαμενατζίδικο καί οί στήλες του 'Ολυμπίου Διός : Μαρμαροκολῶνες του Ζέα ἀφ' τήν 'Ολυμπία.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό τετράγωνο του τό εἶχαν βγάλει : τεσσαράγωνο. Καί στήν Γεωμετρία, εἶχαν μεταφράσει τό θεώρημα του Πυθαγόρα, τό γνωστό θεώρημα : Τό τετράγωνον τῆς ὑποτείνουσῆς ἴσουςται τῷ ἀθροίσματι τῶν τετραγώνων τῶν δύο ἄλλων πλευρῶν... Ξέρεις πῶς του τό φτιάξανε ; Τό τεσσαράγωνο τῆς ἀποκατινῆς τετνώστρας...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Αριστούργημα : 'Αποκατινή τετνώστρα ἦτανε ἡ ὑποτείνουσα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Λοιπόν τό τεσσαράγωνο τῆς ἀποκατινῆς τετνώστρας ἔρχεται ἴσα ἴσα μέ τά τεσσαράγωνα τῶν δύο ἄλλων παιδιῶν...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θαύμα ! Π α ἱ ὀ ἰ α δηλαδή εἶναι οί πλευρές.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια δέν ἰσχυριζότανε τέτοια πράγματα ο Ψυχάρης καί ἡ γλωσσοπλαστική του, μά δέν εἶχανε καί ἄδικο αὐτοί πού του τά γράφανε, αφού στό πρῶτο του ἐκεῖνο μυθιστόρημα, ἔγραφε ο ἴδιος τήν λέξι δ ι α β α σ τ ῆ ρ ι...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Διαβαστήρι ; Τί ἐννοοῦσε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό ἀναγνωστήριον. Δέν του ἔρεσε ἡ λέξις : ἀναγνωστήριον, μά αἶθουσα ὅπου ὑποτίθεται ὅτι διαβάζει κανεῖς καί δημιουργησε δική του λέξι : Τό διαβαστήρι...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Εἶχανε δίκαιο λοιπόν πού τόν κοροϊδεύανε μέ ὑπερβολές.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά καί οί ψυχαρικοί, οί μαλλιαροί ὅπως τοῦς ἀποκαλοῦσε ο λαός, κάνανε τήν ἀντεπίθεσί τους στοῦς γλωσσαμύντορας...

- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Πώς τούς είπες ; Γλωσσαμύντορες ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ οί ψυχαρικοί ή μαλλιαροί, τούς καθαρευουσιάνους τούς άποκα-
λουσαν γλωσσαμύντορες, ότι άμύνονται δηλαδή υπέρ της γλώσσας
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Ομως παρά τούς καυγάδες αυτους, ή δημοτική γλώσσα τραβούσε
τόν δρόμο της, όχι μέ τίς άπρότητες του Ψυχάρη, αλλά μέ τά
σωστά κριτήρια και μέ τήν έμφυτη ~~επιβάλλεται~~ διάθεσι του λαου.
Και δέν μιλω για τά δημοτικά τραγούδια, παρά για τά τραγού-
δια εκείνα που έγράφησαν κατά τό πρότυπο των δημοτικων τρα-
γουδιων, όπως ή περίφημη Η Βοσκοπούλα. Τήν θυμάσαι ; "Ωραι-
ότατοι οί στίχοι της Βοσκοπούλας και γεμάτοι άγνό και έλ-
ληνικό αίσθημα. Μιά βοσκοπούλα άγάπησα - μία ζηλεμένη κόρη -
και τήν άγάπησα πολύ - ήμουν άλάλητο πουλί - δέκα χρονων
άγόρι. Δέν είναι αυτό ένα από τά ωραιότερα παραδείγματα ότι
ή δημοτική γλώσσα, όταν είναι φυσική, επιβάλλεται ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μόνο δέν αντιδικούμε σ' αυτό άγαπητέ μου Γιαγιο, μά θα
ήθελα ν' ακούσωμε ολόκληρο αυτό τό τραγουδι από τήν φίλη μας
τήν κλειώ.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Μιά βοσκοπούλα άγάπησα
μιά ζηλεμένη κόρη
και τήν άγάπησα πολύ
ήμουν άλάλητο πουλί
δέκα χρονων άγόρι...
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ομως Γιαγιο μου, όπως σ' ένα πόλεμο μία μάχη κερδίζει ο ένας,
μια μάχη ο άλλος αντίπαλος έως ότου γίνη ανακωχή, έτσι και
στόν πόλεμο της γλώσσας, μετά τό ρεζίλεμα της καινοτομίας
του Ψυχάρη, ήρθε σαν άπροσδόκητο ρεζίλεμα και της καθαρευού-
σης, γιατί ο Κόντος, σοφός καθηγητής του Πανεπιστημίου, γλωσ-
σολόγος και έλληνιστής, ανέκάλυψε μία μέρα ότι καιως λέμε ;
ή λέμβος και ότι σωστό θα ήτανε σύμφωνα μέ τ' αρχαία πρότυπα
ο λ έ μ β ο ς...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ο λέμβος ; φαντάζομαι τί θά ἔγινε... θά παραλάβανε οἱ ψυχαρικοὶ τὸν Κόντο...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνο δι' ψυχαρικοὶ ; "Ολος ὁ κόσμος, γιατί ὁ κόσμος εἶχε συνηθίσει νά λέγῃ τήν λέμβο θηλυκοῦ γένους καί αὐτό τό ἀρσενικό ἄρθρο : ὁ λέμβος, παραξένεφε τὸν κόσμο. Φυσικά πήρανε τό θέμα οἱ ἔφημερίδες καί ὅσες ὑπεστήριζαν τὸν Ψυχάρη, ἀρχισαν νά ὑποστηρίζουν - εἰρωνικά βέβαια - τήν θεωρία τοῦ Κόντου. Πολύ σωστά, ἔγραφαν, σημειώνει ὁ κύριος καθηγητής. Διατί ἡ λέμβος ; 'Ο λέμβος... Διατί ἡ τράπεζα ; 'Ο τράπεζος. Διατί ἡ μάχαιρα ; 'Ο μάχαιρος...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φυσικά αὐτή ἡ διαμάχη θά κατέβηκε ἀπό τίς ἔφημερίδες καί στόν δρόμο. "Ἔτσι ὁ λέμβος τοῦ Κόντου θά ἔγινε σύνθημα γιά φασαρίες...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ομηρικοὶ καυγάδες γινόντουσαν γιά τὸν λέμβο καί τὰ παρεπόμενά του. Καί εἶναι γνωστόν ὅτι ἓνας φοιτητής, γιά νά εἰρωνευθῇ τὸν Κόντο, πέν σταμάτησε μιὰ μερα μέ σεβασμό στά Προπύλαια τοῦ Πανεπιστημίου καί τὸν ρώτησε σοβαρώτατα : Κύριε καθηγητά ἔχω μιάν ἀπορία. "Όταν ἓνας λέμβος δέν ἔχει κουπιά, πῶς πηγαίνει ; καί ὁ δεξύθυμος Κόντος τοῦ ἀπήντησε : Μέ τό μαγιοῦρι ἀναιδέστατε καί κατὰφερε τό μαγιοῦρι του στό κεφάλι τοῦ φοιτητοῦ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κάποτε μου εἶχες πεῖ ὅτι οἱ φοιτηταὶ τοῦ Μιστριώτη, γιά νά πειράξουν τὸν καθηγητή τους, πού τοὺς συνιστοῦσε ν' ἀποφεύγουν τὰ λαϊκά τραγούδια, ὡς χυδαῖνά, πήγαιναν ἔξω ἀπό τό σπίτι του, στήν ὁδόν Στουρνάρα καί τραγουδοῦσαν τό λαϊκό τραγουδάκι " δέν σέ θέλω πιά... " μέ στίχους καθαρευουσιάνικους...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, εἶναι γεγονός. Τό θυμᾶσαι κι' αὐτό ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί βέβαια τό θυμᾶμαι. "Αφοῦ θυμᾶμαι καί τοὺς στίχους του :
 Δόγω τῶν καιῶν, πολλῶν καί φρικαλέων
 κόρη = ἔμῃ σιληρά - κόρη ἔμῃ σιληρά
 σοί τό λέω ἀπλῶς - οὐ βόλομαί σου πλέον
 φύσις πονηρά - φύσις πονηρά...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, έτσι είναι... και ο Μιστριώτης που έγινε έξω φρενών βγήκε στο παράθυρό του και τούς κατάβρεξε μ' ένα τενεκέ νερό... Τόν θυμάμαι τόν Μιστριώτη, τόν πρόλαβα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Αλήθεια, τόν πρόλαβες ; Πώς ήτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξέρεις ότι πάντα οι παιδικές μας έντυπώσεις είναι ισχυρότατες θυμάμαι λοιπόν τόν Γεώργιο Μιστριώτη, τόν σοφό καθηγητή του Πανεπιστημίου, ένα κοντό, πολύ κοντό και χοντρό γεροντάκι. Ήτανε σαν νάνος και είχε μία πολύ ^{πρισιμένη} ~~καρδιά~~ μύτη και χοντρά γυαλιά. Φορούσε π'ντα μαύρη ρεντιγνότα και ψηλό καπέλλο ενώ στον ώμο του κρατούσε σαν όπλο, μία πράσινη όμπρέλλα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μέ άλλα λόγια ήτανε τύπος.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τύπος της 'Αθήνας που τόν βλέπανε όλοι μέ σεβασμό. Και όταν ανέβαινε στην έδρα να διδάξει, μιλίγα να πετούσε στην αίθουσα θ' άκουγότανε. Τύσον σεβασμό του είχαν οι φοιτηταί του.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Όμως στον πόλεμό του έναντίον του Ψυχάρη, φαντάζομαι ότι θά ήτανε μόνος σχεδόν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όχι, είχε πολλούς συμμάχους και συμμάχους έιλεκτούς. Ένας απ' αυτούς ήτανε ο διάσημος λογοτέχνης και δημοσιογράφος Έμμανουήλ Ροΐδης...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αύτός που έγραφε την Πάπισσα 'Ιωάννα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αύτός. Λένε πως ήτανε τόσο πολύ μορφωμένος ο Ροΐδης, που εις την Γερμανία, από τις πολλές έρευνες που έκανε στις πιο άπείθανες βιβλιοθήκες τόν είχανε άποκαλέσει : Σκόληνα Βιβλιοθηκών. Και ξέρεις πότε συμμαχήσανε αυτοί οι δύο ; 'Ο Μιστριώτης και ο Ροΐδης ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ξέρω και θά σου τό πω για να σ' εκπλήξω. Μία γυναίκα τούς έκανε να συμμαχήσουν και να ψίνουν στενοί φίλοι. Μία γυναίκα μά όχι για λόγους έρωτικούς. 'Η γνωστή τότε δημοσιογράφος και φεμινίστρια Καλλιρόη Παρρέν που έβγαλε την 'Εφημερίδα των Κυριών.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' αυτό συνέβη στά 1887, έδω και όγδόντα τρία χρόνια.

'Εξεδόθη από τήν Καλλιρρόη Παρρέν ή πρώτη φεμινιστική έφημερίδα. Πρώτη αντίδρασις ήτανε ένα άρθρο που έδημοσίευσε ο Ροΐδης μέ τίτλο : **ΕΙΣ ΤΩ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΝ !**

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ

Δηλαδή δέν παραδεχότανε πουθενά άλλου τήν γυναίκα ο Ροΐδης παρά μόνον στήν κουζίνα. Ερηνε σύμμαχο άμέσως τόν Μεστρίωτη και τόν Καμπούρογλου...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Δηλαδή ο Καμπούρογλου, άραφός ο σοφός έκεντος ιστορικός και γλαφυρώτατος άφηγητής της Παληάς 'Αθήνας, έπαιξε διπλό ρόλο. Θαυνομενικά είχε ταχθεί μαζί μέ τόν Ροΐδη και τόν Μεστρίωτη και παρασηνιακά, ύπεστήριζε τήν γυναικεία πρόοδο.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ

"Ήτανε λοιπόν πονηροΰτσικος ο Καμπούρογλου...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Πονηροΰτσικος δέν λές τίποτε Γιάνκο. 'Απόμη και στά γεράματα του, σκέψου ότι πέθανε κάπου ένενήντα έτών, δέν ήφηνε κορίτσι για κορίτσι στόν δρόμο χωρίς να τό πειράζει. 'Ο Καμπούρογλου ήτανε ιστοριοδίφης... "Εφαχνε μέσα στά σκονισμένα βιβλία σ' όλη του τήν ζωή. Και συνήθιζε να λέη : Παράξενα πράγματα μου συμβαίνουν. 'Ενώ έρευνώ διαρκώς για τά παληά, τά σύγχρονα μου άρέσουν περισσότερο. Και ξέρω καλά γιατί τόν γνώρισα πολύ τόν μακαρίτη Καμπούρογλου, άπεχθανότανε τίς παλαιές καντάδες και τού άρέσανε τά καινούγια τραγούδια όπως ή Πίνα... τήν θυμίσαι τήν Πίνα :

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ

Ήπορώ να μην θυμίσαι από τό χειρωμένο ε ύθυμο τραγουδάκι που μας ήρθε άπ' έξω και έγινε ελληνικό μέ τό πρώτο : 'Η φίλη μας ή Κλειώ θα μας τό θυμίση τώρα.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΒΑΡΔΟΥ

(Μέ συνοδεία κιάνου)

Μιά μικρή τσαχίνα
που τήν λένε : Πίνα
πε ρπατάει, πάντα σαν τήν κάπια χήνα

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

(Σημείωσις : Αυτό τό τραγούδι άναφέρεται στην προηγουμένη έκπομπή, αλλά δέν έλέχθη λόγω έλλείψεως χρόνου)

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό γεγονός εἶναι γιάγνο ὅτι τήν πρόοδο κανείς δέν μπορεί νά τήν σταματήσει. Καί μέ ὅλη τήν λυσσώδη πολεμική τοῦ Μιστριώτη καί τοῦ Ροῦδη, ἡ ἔφημερίς τῶν κυριῶν βγήκε ἀπό τήν Καλλιρρόη Παρρέν καί ἐπεβλήθη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ὅχι μόνο ἐπεβλήθη μά ὑπῆρξε καί τό φυτώριο τοῦ φεμινισμού στήν Ἀθήνα. Ἀρκεῖ νά σκεφθῆς ὅτι ἀπό τά 1887, ὅταν βγήκε ἡ ἔφημερίς τῶν κυριῶν, ἐδημιούργησε τόση φεμινιστική κίνηση, ὥστε στά 1911, ἰδρύθη ἀπό τίς κυρίες πού ἔβγαζαν τήν γυναικεία αὐτή ἔφημερίδα, δηλαδή τήν Καλλιρρόη Παρρέν καί τήν Ἄννα Τριανταφυλλίδου, τό γνωστό μας Λύκειο τῶν Ἑλληνίδων πού ὅλοι ξέρομε καί ἀναγνωρίζομε τήν μεγάλη του κοινωνοφελῆ καί ἐθνική δράσι...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἔτσι εἶναι καί πρέει νά τό ἀναγνωρίσωμε αὐτό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀλήθεια ξέχασα νά σ' ἐρωτήσω κάτι σημαντικό : Σ' ὅλη αὐτήν τήν ἱστορία τῆς φεμινιστικῆς κινήσεως ὁ μέγας σατυρικός ὁ Σουρῆς, δέν πῆρε καμιᾶ θέσι :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πῶς ὄχι ; Εἶχε ταχθεῖ σαφῶς ἐναντίον τῆς φεμινιστικῆς προόδου Ἀλλά ὁ Σουρῆς, σάν σατυρικός καί χαριτολόγος ποιητής πού ἦτανε τό ἔπαιρνε τό ζήτημα ἀπό τήν εὐθυμη πλευρά του. Ὅριστε λόγου χάριν, διάβασε ἐδῶ νά ἴδῃς τί ἔγραφε ὁ Σουρῆς γιά τήν ἔφημερίδα τῶν κυριῶν.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Κι' ἂν ἡ κυρία Παρρέν ἐκδώσῃ
ἔφημερίδων σοφῶν, σωρείας
κι' ἂν ἐπιμελῆ καί ἂν ἰδρώσῃ
σοφάς νά κἀνῆ καί τὰς κυρίας,
πάντα τὰ χεῖλη σας θά σαλιαρίζουν
γιά τόν ποδόγυρο τόν τριμακάριο,
γιά ποιές παντρεύονται, γιά ποιές χωρίζουν
γιά ποιές ἐχόρεψαν μέ σεκρετάριο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βλέπεις λοιπόν ότι ο Σουρής είρωνεύεται την φεμινιστική κίνηση που είχε καταλύσει τότε την Αθήνα, πριν από το 1900. Διάβασε και παραπάνω να ιδής τί λέει ακόμα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πάτε να γίνεται οι γυναίκες άνδρες ;
Σας έχει πιάσει τέτοια μανία ;
Τά στοματάκια σας, γλυκειές γαλιάντρες
θά φλυαρήσουνε στά καφενεία ;
και τί θά λέτε στίς φλυαρίες,
θά κουβεντιάζετε πολιτικά,
ή γιά τήν μόδα κομψές κυρίες
ή και γιά σχέδια πολεμιά ;

Καθήστε σπίτια σας... όχι στους δρόμους
έπει μπορείτε να ~~σπουδάζετε~~ μελετάτε
πόσα φουσιώματα μπαίνουν στους ύμους
και πώς τό βέλο σας να τό φοράτε
'Επει θά έχετε τόσες έλπίδες
και τόσα ύνειρα μέ τό τσουβάλι
κι'ας πέν στόν διάβολο οι έφημερίδες
πού ή κυρία Παρρέν θά βγάλη...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βλέπεις λοιπόν ότι ο Σουρής έπαιρνε θέσι χιουμοριστική.
"Ομως γιά τό ζήτημα τής γλώσσας και γιά τους μεγάλους καυγά-
δες που έναφε ή διαφορά τής καθαρμούσης μέ τήν δημοτική
γλώσσα, θά είχαμε να ποθμε πολλά άκόμη, όπως τά περόφημα
'Ορεστειακά, τίς ταραχές που έγιναν μέ θύματα άρκετά γιά τήν
μετάφρασι τής 'Ορεστείας σέ γλώσσα δημοτική...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όπως δήποτε τώρα δέν μας παίρνει ο χρόνος. "Ισια ίσια να θυ-
μηθοθμε άλλο ένα χαριτωμένο τραγουδι τής έποχής, τό περόφημο
" "Έλα - Έλα..."

ΚΑΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) "Έλα , Έλα...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγνο μου άρκετά πάλι γι'άποφε... και ώρεβουάρ γιά τήν
έρχόμενη Κυριακή, τήν ίδια πάλι ώρα.